

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. לא שנו אלא דאמר לה בזו ובזו אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת כי קא אכלה מדנפשה קאכלה.....1
- ב. המקדש במלוה אינה מקודשת מלוה להוצאה ניתנה.....2
- ג. התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים.....4
- ד. האומר לאשה התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת.....4
- ה. מלוה ברשות לוח קיימא והוא הדין לאונסים.....5
- ו. התקדשי לי בשטר חוב או שהיה לו מלוה ביד אחרים והירשה עליהם ... אינה מקודשת ... במלוה בשטר ובמלוה על פה.....7
- ז. אותיות ... במסירה ... בין שכתב ולא מסר בין שמסר ולא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור ... קני לך הוא וכל שעבודיה.....8

דף מז.

א. לא שנו אלא דאמר לה בזו ובזו אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת כי קא אכלה מדנפשה קאכלה

מה שהתבאר לעיל דף מז. באמר לאשה התקדשי לי בזו ובזו ובזו שאלו היתה אוכלת ראשונה קודם שבאה השנייה לידה וכן השנייה קודם השלישית, אותן שאכלה כבר אינן מצטרפות לזו שקיימת, שאותן שאכלה נעשו כמלוה גבה¹, כיון שלא חלו הקידושין עד שיגמור דבריו ונמצא שלא קבלתן בתורת קידושין והוי להו כמלוה, וכבר התבאר דף ו: שאין קידושין במלוה.

זהו רק באמר לה בזו ובזו ובזו שלו נגמרו קידושין ולא נקנו לה עד נתינת האחרונה שהיא גמר דבורו, וכבר היו הראשונות מלוה.

¹ ול"ד לאומר הרי את מקודשת לאחר ל' יום דמקודשת אף על גב דנתאכלו המעות, קודם שחלין הקדושים. דשם מ"מ נמר דבריו ונתינה, ואח"כ בא לידה, תוס'. ב"ש שם יג

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אבל אם² אמר לה התקדשי לי באלו ואכלה אותה ראשונה ראשונה גם אותה שאכלה מצטרפות לשה פרוטה, שמיד שנגמר הדבור הקנס לה כולם בתורת קידושין, וכשמקבלת הראשונה לא באת לידה בתורת מלוה אלא בתורת קידושין וכשאכלה משלה אכלה, לפיכך אם יש בכולן שוה פרוטה אפילו אכלה ראשונה ראשונה מקודשת.

יש אומרים³ שהוא הדין כי אמר בזו ובזו ובזו, אם גמר כל דבריו, קודם שקבלה אותן כולן מצטרפות אפילו אכלה ראשונה ראשונה, ויש חולקין⁴ ואומרים אף על גב שגמר כל דבריו קודם שקבלה אותה ואכלה אותה ראשונה ראשונה, אינם מצטרפות, כיון שחלקן בדבור זו מזו ולא אמר באלו.

ב. המקדש במלוה אינה מקודשת מלוה להוצאה ניתנה

התבאר לעיל דף ו: ודרף מו: שהמקדש במלוה⁵ שבידה אפילו הוא מלוה בשטר ואמר לה הרי את מקודשת לי במלוה שיש לי אצלך, אפילו אמרה הן אינה מקודשת, שהרי אין כאן דבר בעולם שהוא נותן לה, ואפילו עדיין המעות בידה ולא שלחה בהן יד אינו כלום⁶.

ואין הבדל בין מלוה לשכירות פעולה, ואפילו הגיע זמן השכירות והמלוה לגבות, ואפילו החזיר לה השטר ויש בשטר עצמו שוה פרוטה אינה מקודשת, שלא היה דעתו

² שו"ע ונו"כ אבהע"ז לא ו

³ דעת הרמ"ה בשו"ע שם ומובא בסתם וס"ל להרמ"ה דתלינן הכל בגמר דבריו. ב"ש שם יד דהיכא דנגמר הדיבור דתו ליתא בחזרה והכסף קידושין דידה אם היא רוצה בקידושין והוא אינו רוצה אינו יכול לחזור אלא מקידושין אבל הכסף דידה דאדעתא דהכי יהיב לה ומשו"ה לאו למלוה דמי. אבני מילואים שם טו

⁴ דעת ר"י מובא בשו"ע בתור ויש מי שהולק ולשיטתו צריך לנגמור הנתינה קודם האכילה ולכ"ע אם אמר באלו אז נגמר הדבור, והנתינה לא נגמר מצטרפים, כיון שלא חלקם ולא אמר בזו ובזו. ב"ש שם. משום דקודם גמר המסירה יכול המקדש לחזור לגמרי ומשום דאשה עדיין לא זכתה בהם וכמו בכור בשלושים דיכולין שניהם לחזור עד סאה אחרונה וא"כ לא זכתה בכסף עד גמר כל הנתינה. אבנ"מ, ועיין ב"ש מה שהביא מש"ג ועיין אבנ"מ מה שיישב

⁵ שו"ע ונו"כ שם כה ז

⁶ דהני מעות דידה נינהו דמלוה להוצאה נתנה והוי כאילו הוציאה אף על פי שלא הוציאה, והרי השתא הוא לא יהיב לה מידי ובמה תתקדש. לבוש שם ט"ז שם טו ועיין ב"ש שם יט שכ"ב רש"י והרא"ש והר"ן והטור אבל הרמב"ם כתב פ"ה דין י"ג מלוה להוצאה ניתן ואין כאן שום דבר קיים ליהנות בו מעתה שכבר הוציא אותו דינר ועבר הנאתו משמע אם עדיין בעין בידה מקודשת אבל בכל הסוגיא לא משמע כן ועיין בחדושי מהרי"ט. ועיין באר היטב שם כד שהקשה לא ידעתי האיך נעלם ממנו הב"י שכתב דס"ל להרמב"ם כיון דלהוצאה ניתנה אעפ"י שעדיין המעות בידה ה"ל כאלו כבר הוציאה אותה ע"ש.

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אלא על מעות המלוה לא על השטר⁷, ויש מחמירין בזה⁸. ויבואר עוד להלן דף מח. בעזיה"ת

הלוה לה עתה מאתים זוז⁹, ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת זמן שארויח לך במלוה זו שתהיה בידך כך וכך יום ואני איני תובעה ממך עד זמן פלוני, הרי זו מקודשת, שהרי היתה נותנת פרוטה בעד הלוואה זו בהרחבת זה הזמן ובאותה פרוטה מקודשת לו, אבל אסור לעשות כן מפני שהוא כריבית, אבל ריבית גמור אינו¹⁰.

וכן אם היה לו מלוה¹¹ אצלה כבר ומחל לה כולה, ואמר לה הרי את מקודשת לי בהנאת מחילת מלוה שאני מוחל אותה לך, באותה הנאה¹² תתקדש לי, לא במלוה עצמה, הרי זו מקודשת וכן אם אמר לה הרי את מקודשת לי במה שאני מרויח לך הזמן במלוה שאת חייבת לי מכבר, דאף על גב דאילו אמר לה התקדשי לי במלוה עצמה לא היתה מקודשת דלא יהיב לה מידי בעין, ההיא הנאה שהיתה נותן לאחר שישתדל לה כך, או לו, הויה בעין ומקודשת. ואסור לעשות כן משום ריבית. ויש אומרים¹³ שבאלו השנים חילוקים אינה מקודשת¹⁴, שכיון שעכשיו אינו נותן לה כלום לא עדיף הנאת הרחבת הזמן יותר מהמלוה עצמה¹⁵, וגם אין בזה אפילו איסור משום ריבית כיון דאינו שעת הלוואה, וגם עתה אינה נותנת לו דבר וגם לא קץ לה מידי דדבר קצוב אין כאן איסור כלל¹⁶. ויש לחוש לדברי שניהם ומקודשת מספק¹⁷. ואם אחר כך קבלה קידושין מאחר צריכה גט משניהם.

⁷ כיון שלא הזכירו בשעת הקידושין לקדושי ביה, סתמא כמקדש במלוה לחודיה דמי.

⁸ ס"ל דכיון דנותן לה השטר הוי כמלוה ופרומה. מ"ז שם מז ח"מ יח

⁹ שו"ע ונו"כ שם ט

¹⁰ בטור כתב בזה וכיון דלא קץ לאו ריבית הוא אלא אבק ריבית עד דאמר לה ארבעה בחמשה עכ"ל ועיין ט"ז יח מה שהקשה ועיין אבנ"מ כא מש"כ ליישב. ועיין ב"ש כג שכתב אף על גב דקוצין בשעת הלוואה מ"מ אינה נותן לו שום דבר מ"ה לאו ריבית גמור הוא מ"ה כתב שהוא כריבית.

¹¹ מ"ז על שולחן ערוך אבן העזר הלכות קידושין סימן כח סעיף ט

¹² שו"ע ונו"כ שם י

¹³ אבל אם אמר במחילת מלוה אינה מקודשת כ"כ רש"י והרא"ש והר"ן ולא כתו' פ' המדיר, וכתב בחידושי מהרי"ט שצריך שימחול לה ואח"כ יאמר לה תתקדש בהנאת מחילה אבל מדיבור זה שאומר בהנאת מחילה לא משמע שמוחל לה. ב"ש שם כה

¹⁴ זה הוא דעת הרמב"ם ור"ה ומבואר במ"מ הטעם דלא עדיף הנאת מלוה ממלוה עצמה וכיון שבשעת קדושין אינו נותן לה דבר לא עדיף הרווחת זמן ממלוה גופה. ח"מ שם יט

¹⁵ לבוש שם אך בב"ש כה כתב נראה דלא קאי אלא על אם מרויח הזמן אבל אם אמר שמקדש אותה בהנאת מחילה מקודשת לכ"ע אלא הר"ן נסתפק בזה ולא כלבוש.

¹⁶ וכיון דבמלוה עצמה אם היה מקדשה בה לא הויה מקודשת גם בטובת הנאה שלה אינה מקודשת, דאי אפשר שתועיל יותר הנאת מלוה ממלוה עצמה.

¹⁷ ולא דמי להנאת הרחבת זמן בשית מלוה, דהתם כיון שהוא מלוה לה מעות בעין ואילו היה רוצה לקדשה באותן המעות אם היה נותנה לה לשם קידושין היתה מקודשת, גם כשאינה מקדשה במעות עצמה אלא בהנאת הרווחת הזמן מקודשת בו, וגם כיון שהיא שעת ההלוואה מחוי יותר כריבית אבל ריבית גמור לא הוי כיון דלא קץ לה מידי כגון ד' בה' וגם לא מידי שקיל מינה

¹⁸ רמ"א שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

היתה חייבת מעות לאדם¹⁸ אחר והגיע זמן לפרוע, ובא זה ונותן פרוטה למלוה להרוויח לה זמן, וקדשה באותה הנאה, כלומר שאמר לה בשעת מתן מעות למלוה התקדשי לי בפרוטה זו שאני נותן למלוה, ואמרה הן הרי זו מקודשת, אבל אסור למלוה לעשות כן משום ריבית, דאע"ג דריבית גמור לא הוה דלאו ריבית הבא מלוה למלוה הוא, מכל מקום הוי כחוזר ונוטל מן האשה שאסור לעשות כן.

ואם מקדש בריבית קצוצה י"א¹⁹ שאינה מקודשת, וי"א²⁰ שמקודשת.

ג. התקדשי לי במנה ונתן לה דינר הרי זו מקודשת וישלים

כבר התבאר לעיל דף ת. שהמקדש אשה²¹ ואמר לה הרי את מקודשת לי במאה דינרים ונתן לה אפילו דינר אחד וקבלתו, הרי זו מקודשת מיד והוא ישלים לה השאר²², שזה כמו שאמר הרי את מקודשת לי בדינר זה על מנת שאתן לך מאתים וזו שהיא מקודשת לו מעכשיו²³, שכל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי.

ד. האומר לאשה התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך והלכה ומצאתו שנגנב או שאבד אם נשתייר הימנו שוה פרוטה מקודשת ואם לאו אינה מקודשת

¹⁸ רמ"א שם

¹⁹ מ"ז שם יט וכתב הטעם דכיון דצריך הוא להחזיר בדיינים הו"ל גזל דריבית ונזל דין אחד להם וכדאיתא ר"פ איזהו נשך ועוד יש לי ללמוד דמקדש באונאה נמי לא הוי קידושין דהא בגמ' שזכרתי מדמה גם אונאה לגזל ואף על גב דעביד שם בגמ' צריכותא מ"מ לפי האמת שלשתן שוים ועל כן יש להחמיר גם במקדש באונאה בענין דהוי ביטול מקח דלא להוי קידושין ואם יקדשנה אחר צריכה נט גם משני כי אין להקל מחמת קידושין אלו כיון דלא נזכר בגמ' בפירוש מדבר זה כן נראה לענ"ד.

²⁰ כ"כ ב"ש שם כו ודייק כן מרש"י וכת יחו י"ל דוקא כשלקח כבר מעות ריבית ממנה מקדש בו בזה ס"ל לריטב"א דמקודשת אף על גב ר"ק יוצא בדיינים מ"מ יכול לקדש בו אבל אם לקח ממנה איזה חפץ בריבית ומקדש בו י"ל דאינה מקודשת די"ל דידי שקלת.

²¹ שו"ע ונו"ב אבהע"ז כט ז

²² כל' ואם לא ישלים אינה מקודשת כמו שאמר ע"מ ומיהו לקמן בס"י ל"ח סעיף ג' כתב דיש חולקין דגם בע"מ צריך תנאי כפול. ח"מ שם יא. אבל בב"ש יב כתב ואם לא נתן השאר בטילים הקדושין אף על גב דלא הזכיר שום תנאי הוי כאלו התנה תנאי וכפל כ"כ הרא"ש ור"י ואישתמטא לח"מ. ועיין אבני מילואים שם יד אמנם לטעמא דהרא"ש לא ירדנו דאמאי הוי כאילו התנה תנאי כפול יותר משאר תנאים דבעי כפילא. והביא מהרשב"א דמפי עדיף כי לא אדכר תנאי מפורש אלא שמעשיו מוכיחין עליו ממי שיזכיר תנאי שלא כדרך תנאי שבכתוב כמו שאנו עתידין לכתוב בשם רבותינו בעלי התוס' עכ"ל. וזה נראה טעמא דהרא"ש דס"ל לחלק בין גילוי דעת ובין היבא דהזכיר תנאי ולא כפל וכ"כ באשר"י פ' מי שאחזו, ועיי"ש שהאריך לבוש שם ומ"ז יב

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

היה לו פקדון בידה²⁴, או שהשאל ליה הפין, ואמר ליה התקדשי לי בפקדון או בשאלה שבידך, ואמרה הן²⁵, ונמצא שנגנב או נאבד, אם נשתייר ממנו שוה פרוטה הרי זו מקודשת באותו שוה פרוטה, ואם לאו אינה מקודשת.

ודוקא שאינה יודעת סכום הפקדון, מסתמא מתרצית להתקדש בו הן אם הוא רב הן אם הוא מעט, אבל אם יודעת סכום הפקדון ונמצא שנגנב או נאבד²⁶ אף על פי שנשתייר ממנו שוה פרוטה אינה מקודשת²⁷, שמסתמא לא נתרצית לו להתקדש אלא בסכום הפקדון, שהיתה יודעת שהוא בידה²⁸. ויש מחמירים²⁹ שאם אמר ליה סתם התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך יש לחשוש שמשמעו במה שיש מהפקדון בידך בין רב בין מעט, אפילו יודעת סכום הפקדון, והיא ספק מקודשת. אולם אם אמר ליה בכל מה שהפקדתי אצלך אם נמצא חסר ממנו שוה פרוטה, אינה מקודשת.

דף מז:

ה. מלוה ברשות לזה קיימא והוא הדין לאונסים

²⁴ שו"ע ונו"כ שם כח ו

²⁵ לבוש וח"מ שם יד

²⁶ ודוק' נגנב או נאבד אבל אם נתנה האשה הפקדון לשמור ביד אחרים. להרשדים הא"ה סי' ע"ג מקודשת. ולהר"י הלוי אינה מקודשת כנה"ג דף נ"ז ע"ב

²⁷ ואע"ג שהייבת באחריותו כגון בשאלה או אם היה בפשיעה או בשומרת שכר. והיינו יכולים לומר דכיון שהיא חייבת לשלם לו הנגיבה כדין שואל ודאי נתרצית לו להתקדש מה לי כשהן בעין או נגנבו ועליה לשלם ומ"מ צריך להשאר מנגיבה שוה פרוטה דאם כן הוי מקדש במלוה. זה אינו דמה שעליה לשלם הרי הוא מלוה. ודאי אם אמר בשעת קידושין הרי את מקודשת לי במלוה ופרוטה אמרינן דמקודשת בפרוטה, דהדיבור של מלוה הוא כמאן דליתיה וכל הקידושין חלים על הפרוטה, משא"כ כאן דהיתה סבורה שכל סך הפקדון הוא ישנו בעין וכל שיש בקצתו מלוה הו"ל ככולו מלוה ועל כן אם נאבד אף על פי שנשאר שוה פרוטה לא מהני. ט"ז שם יב, וכ"כ באבני מילואים ס"ק לו הובא לעיל דף מו: ועפ"י כת בדברי הט"ז כאן ס"ק טו. אולם הב"ח ס"ל שאם הייבת באחריות אף אם יודעת סכום הפיקדון אם נשאר שוה פרוטה הרי זה כמקדש במלוה ופרוטה ומקודשת וכ"כ בח"מ טז אך הב"ש יז כתב כט"ז

²⁸ ולא דמי להא דאמרינן הרי את מקודשת לי במאה דינרים ונתן לה אפילו דינר אחד וקבלתו שהיא מקודשת, דהתם היא רואה שאינו נותן לה אלא דינר אחד וקבלתו, אבל הכא אילו היתה יודעת שנאבד ולא נשאר רק שוה פרוטה שמא לא היתה מתרצית בכך.

²⁹ בב"ח הביא דברי הריטב"א דאף דיודעת סכום הפקדון אם אמר ליה סתם התקדשי לי בפקדון שיש לי בידך משמעו במה שיש מהפקדון בידך בין רב בין מעט וכו' ומיהו אם א"ל בכל מה שהפקדתי אצלך אם נמצא חסר ממנו ש"פ אינה מקודשת עכ"ל וכ' בב"ח דלמעשה יש להחמיר כסברתו והיא ספק מקודשת. ח"מ טו וב"ש יח

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

המלוה את חבירו לזמן³⁰ זכה הלוח במעות לאותו זמן³¹, אף על פי שלא קנה מידו³², ואין המלוה יכול לתבוע מעותיו תוך הזמן, בין במלוה על פה ובין במלוה בשטר, בין במשכון ובין שלא במשכון.

ואם תפס המלוה את המעות קודם הזמן מוציאין מידו³³.

אין הלוח נפטר³⁴ מאחריות דמי ההלוואה, עד שיפרע ליד המלוה, או ליד שלוחו, או לרשותו המשתמרת³⁵, ולפיכך אפילו נאנס, ואיבד את אותו הכסף עצמו שנתן לו המלוה, אחריותו לפרוע.

³⁰ ובלא קבע זמן סתם הלואה שלושים יום ודינו בתול השלושים יום כנוכר כאן. ³¹ שו"ע ונו"כ חו"מ עג א ב ועי' בשו"ע שם לענין דין ודברים שבין לוח למלוה בענין זמן הפרעון, ובקצה"ח שם סק"ב. א ופשוט ומבואר בדברי הפוסקים, שהמתנת מעות שוה כסף הוא, וכמו שדייקו הראשונים והאחרונים מדברי המשנה בפ"ק דמכות (דף ג ע"א), וזכה הלוח במעות, והיינו בזכות ההשתמשות בהן, ואפילו לא הוציאם, כדאמרינן הכא, והיינו שאין המלוה יכול לחזור, וכן הלוח חייב באונסין אפילו הם עדיין בעין (בנחל יצחק סימן פא אות ו ענף ו הביא מדברי הריטב"א בקידושין שם שקנין משיכה במעות הלואה אינו אלא מדרבנן, ולדעת התוס' קונה מן התורה, ומחדש עפ"י דברי הריטב"א שכל זמן שלא הוציא המעות אין איסור רבית מן התורה, עיין שם. כתב באורחיה"מ דיני פרעון סימן יז בשם נחפה בכסף שאם לוח מראובן כדי לפרוע לשמעון, והעני הלוח, אין ראובן יכול להוציא משמעון, אף על פי שהוברר שאותה מנה שלוח מראובן פרע לשמעון, ואינו דומה לגנב ופרע, דכיון שהלואה להוצאה ניתנה, זכה הלוח במעות).

³² שנתנית המעות הוא קנין על כל מה שהתנו ביניהם. והסמ"ע סק"ז מסתפק אם מהני קביעת זמן לאחר ההלוואה, והשי"ך פשיטא ליה דמהני, דהוי כמחילה, והיינו שמחלו לו הרחבת הזמן, וכ"כ בקצה"ח שם, ובתומים (אורים סק"ו) מסתפק במלוה בשטר אם מהני בלא קנין, ולדברי השי"ך נראה דהיינו דוקא הרחבת הזמן מהני בלא קנין משום דהוי כמחילה, אבל הקדמת הזמן, והיינו שנתרצו להקדים זמן הפרעון, לכו"ע צריך קנין, וכן בכל הנאי שרוצים לעשות לאחר ההלוואה. ועוד נראה שאם בשעת הלואה לא קבעו זמן כלל, אלא שיוכל לתבעו כל זמן שירצה, ועתה נתרצו לקבוע זמן, שיש בזה גם הנבלה וגם מחילה, אפשר דמיא לפשרה שצריכה קנין. מיהו בפרישה סימן עג ס"ק יח משמע שכל קביעת זמן לאחר ההלוואה לא מהני. פתחי חושן חלק א פרק ג הערה ב*.

³³ בתומים סימן סז סוף ס"ק טו. וב סוף ס"ק מז שבסתם הלואה אם תפס המלוה תוך ל' אין מוציאין מידו, ובסימן עח ס"ק יב כתב התומים שסתם הלואה ל' יום אינו אלא לענין שאין ב"ד נזקקין לגבות תוך ל', אבל אם יש לו מעות חייב בעצמו לפרוע, משא"כ כשקובע זמן פרעון, אפילו ביתו מלא כסף וזהב אינו חייב לפרוע. ובבית דוד (סלוניקי) יו"ד סימן פז כתב בקבע זמן ותפס תוך הזמן שאם אין יכולין להוציא מידו, צריך המלוה לשלם ללוח שכר המתנת מעות כפי ששוה בשוק, וכדמשמע במשנה דמכות הנ"ל, עיין שם. ולכאורה היה נראה שאין זה חיוב גמור, שהרי לא גרע ממבטל כיסו של חבירו שפטור מדיני אדם, והרי הרמב"ן והריטב"א בפ"ק דמכות נתקשו בדברי המשנה שאינו אלא כמבטל כיסו (עי' קצה"ח סימן עג סק"ב ובטבעת החושן שם), ואפשר שהבית דוד לשיטתו שמפרש המשנה שם דדוקא ממלוה ללוח יש שכר המתנת מעות שהיה יכול למכרו למלוה בפחות, עי' בדבריו שם. ועוד אפשר דמיא למשכיר שגרם להוציא את השוכר מביתו, שחייב להעמיד לו בית אחר, כמבואר בסימן שיב סעיף ב. פתחי חושן שם הערה ב ועי' עוד מ"ש בע"ה בדיני שכירות (ח"ד) פרק ה סעיף ח..

³⁴ שו"ע ונו"כ שם קב א

³⁵ כתב בערוך השלחן דלאו דוקא לידו של המלוה, אלא אפילו הניח המעות לפניו בביתו או בהצירו, ואפילו זרקם לרשותו לפניו, כיון שראה המלוה, נפטר בכך, ע"כ. ואפילו אם מוחה ואומר שאינו רוצה לקבל, כל שהגיע לרשותו ממש הרי זה כבא לידו ונפטר הלוח מאחריות, וכמ"ש בשו"ע שם סעיף ב, דפרעון בע"כ שמוה פרעון.

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ואם הפקיד הלוחה לשבון הבנק של המלוה אפילו בלא ידיעתו, הרי זה כבא לידו ופטור מאחריות³⁶.

ואם נתן ליד אשתו הנושאת ונותנת בתוך הבית³⁷, יש אומרים³⁸ שנפטר כאילו מסר ליד המלוה. וסתם אשה תולים אנו שנושאת ונותנת בתוך הבית³⁹.

ומי שיש לו פקיד בעסקו והוא ממונה על עניני קבלת הכספים שלו, אם מסר לידו יצא ידי פרעון ונפטר מאחריות⁴⁰.

אבל אם נתן ליד בנו או אחד מקרוביו, אין זה נחשב כחזרה, וחייב באחריותו⁴¹.

ו. התקדשי לי בשטר חוב או שהיה לו מלוה ביד אחרים והירשה עליהם ... אינה מקודשת ... במלוה בשטר ובמלוה על פה

כבר התבאר שהמקדש במלוה⁴² שבידה אפילו הוא מלוה בשטר ואמר לה הרי את מקודשת לי במלוה שיש לי אצלך, אפילו אמרה הן אינה מקודשת,

³⁶ ויש להסתפק כשנותן לרשותו של מלוה שלא בידיעתו, שלענין השבת גזילה נתבאר בשו"ע סימן שנה שצריך להחזיר באופן שידע הבעלים שהחזיר לו, אלא שמ"מ נראה שעיקר הידיעה אינה אלא כדי שידע שמוטל עליו לשמרו, כמבואר שם, וא"כ כל שהחזירו במקום שמור א"צ ידיעה. ועפ"י נראה פשוט שאם הפקיד הלוחה בבנק לחשבוננו של המלוה יוצא בזה ידי פרעון, אף על פי שאין דרכו לבדוק התנועה ולא ידע מהפרעון, כיון שמכל מקום שמור הוא. פתחי הושן שם פרק ה הערה ב

³⁷ ומשמע שבסתם אשה לכו"ע אינו נפטר בכך, וכמ"ש הסמ"ע סימן עג ס"ק כד בשם הרשב"א, והיש"ש חולק על עיקר סברא זו, שבפרעון הלואה אינו נפטר עד שיפרע לידו ממש, כיון דלאו מדין נאמנות הוא, עיין שם. ועי' סמ"ע סימן עב ס"ק צח ובש"ך שם ס"ק קלו. ובט"ז ריש סימן קכה משמע שסובר כדעת היש"ש, ועי' גם נה"מ סימן קבא סק"ה. ובערוה"ש כתב שבחוב עיסקא דינו כפקדון ונפטר כשמסר ליד אשתו.

³⁸ רמ"א שם ב

³⁹ בשו"ע הרב הלכות מציאה ופקדון (סעיף לא) פסק שסתם אשה הוי כנושאת ונותנת בתוך הבית (והוא מדברי הרמ"א סימן סב סעיף א, ודעת היש"ך שם סק"ח דלא אמרינן כן אלא כשנו"נ בתוך העסק, אבל הסכמת האחרונים שה"ה כשהבעל מפקיד בידיה ממון היא בכלל זה), ויכול לפרוע לה, ומשמע שאף בפרעון חוב הדין כן.

⁴⁰ אלא שאפשר שכל שלא גילה דעתו שימסור לו אין הוכחה במה שהוא מאמינו שימסרו לו אחרים מעות מבלי ידיעתו, אבל אם ממונה בפירוש על קבלת כספים פשוט שיוצא ידי פרעון, וה"ו כעשה שליח לקבל הפרעון, וכ"כ בערוה"ש.

⁴¹ אף על פי שאמרו על דעת אשתו ובני ביתו הוא מפקיד, וכ"כ בערוה"ש שאע"פ שהבן גדול וסמוך על שלחן אביו אינו נפטר אא"כ הוא עם אביו בעסק, שאז ידו כיד אביו. ובשו"ת צמח צדק חו"מ סימן יז האריך בזה, וכתב עוד שאם מחל הבן, ודאי שאין במחילתו כלום, ואינו נפטר מהפרעון, עיין שם. וכ"ש כשנותן לאחד משאר קרובים, ואפילו לאביו של מלוה, שאינו נפטר, וכמ"ש הרי"ף בתשובה סימן קכה. ובערך ש"י סימן קכ כתב בשם משפט שלום סימן רז שמסתפק באם התנה המלוה בשעת הלואה שיתנם לידו ונתנם ליד אשתו, והערך ש"י הוכיח דבכה"ג אינו נפטר. ועי' שו"ת תשורת ש"י סימן שלו מ"ש בזה.

⁴² שו"ע נו"כ אבהע"ז כח ז

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

שהרי אין כאן דבר בעולם שהוא נותן לה, ואפילו עדיין המעות בידה, ולא שלחה בהן יד אינו כלום⁴³.

אפילו החזיר לה השטר ויש בשטר עצמו שוה פרוטה אינה מקודשת, כיון שלא הזכירו בשעת הקידושין לקדש בו, מן הסתם כמקדש במלוה לחוד הוא, שלא היה דעתו אלא על מעות המלוה לא על השטר, ויש מחמירין בזה⁴⁴.

אבל אם⁴⁵ הזכיר לה השטר ואמר הרי את מקודשת לי בשטר חוב זה, ונתנו לה, שמיין הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת בשטר עצמו⁴⁶, ואם אין בו שוה פרוטה הרי היא ספק מקודשת שמא הוא שוה פרוטה במקום אחר.

ז. אותיות ... במסירה ... בין שכתב ולא מסר בין שמסר ולא כתב לא קנה עד שיכתוב וימסור ... קני לך הוא וכל שעבודה

כבר התבאר במסכת יבמות דף קטז. שלהלכה אותיות⁴⁷ אינם נקנים במסירה לבד, כיון שאין בהן ממש על מה יחול הקניין⁴⁸, לפיכך אמרו חז"ל

⁴³ דהני מעות דידה נינהו דמלוה להוצאה נתנה והוי כאילו הוציאה אף על פי שלא הוציאה, והרי השתא הוא לא יהיב לה מידי ובמה תתקדש. לבוש שם מ"ז שם טו ועיין ב"ש שם יט שכ"ב רש"י והרא"ש והר"ן והטור אבל הרמב"ם כתב פ"ה דין י"ג מלוה להוצאה ניתן ואין כאן שום דבר קיים ליהנות בו מעתה שכבר הוציא אותו דינר ועבר הנאתו משמע אם עדיין בעין בידה מקודשת אבל בכל הסוגיא לא משמע כן ועיין בחדושי מהרי"ט. ועיין באר היטב שם כד שהקשה לא ידעתי האיך נעלם ממנו הב"י שכתב דס"ל להרמב"ם כיון דלהוצאה ניתנה אעפ"י שעדיין המעות בידה ה"ל כאלו כבר הוציאה אותה ע"ש.

⁴⁴ ס"ל דכיון דנותן לה השטר הוי כמלוה ופרוטה. מ"ז שם טז. כן הוא דעת הר"ן והמגיד משמע אפי' לא הזכיר הש"ח אמרי' דדעתו היה על הנייר וכן משמעות בדבריהם אבל קשה מנ"ל דין זה דהא למדו דין זה מסוגיא אם אמר תתקדש בשטר ולפי הס"ד איירי בש"ח דידה מזה למדו דין זה מנ"ל כשאינו מזכיר הש"ח דדעתו היה על הנייר דהא הסוגיא איירי כשמזכיר הש"ח. ב"ש שם עא

⁴⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

⁴⁶ כתב ב"ש (ס"ק כ"ב) ז"ל אף על גב דהלוה משלם שכר הסופר א"כ הנייר שלה היא מכל מקום לא גרע ממשכון ע"ש. ולפי מ"ש בקצה"ח ס"י ס"ו ס"ק (כ"ג) [כ"ז] דהלוה נותן שכר הסופר אלא דצריך הלוה להקנות הנייר למלוה דא"כ אותיות פורחות באויר וא"כ ה"ל של המלוה לגמרי ופפי עדיף ממשכון. אבני מילואים שם כ

⁴⁷ שו"ע ונו"כ שם סו א

⁴⁸ לשון הגמרא [ב"ב ע"ז ע"א] מילי נינהו ואין קונין מילי במילי, ר"ל דאין קנין סודר וחליפין הלן כי אם אדבר שגופו ממון והוא בידו, משא"כ שטר זה דאינו אלא לראיה שכך וכך חייב ושהשדות של הלוה משועבדים לו, אבל עדיין אינו שלו, דק"ל כרבא [פסחים ל' ע"ב] דאמר בעל חוב מכאן ולהבא הוא גובה, ולכך אפילו מסר השטר ביד הזוכה (כו) ואמר לו בע"פ קני לך איהו וכל שעבודה עדיין מילי במילי הוא, עד שיכתוב לו אתה פלוני קנה שטר זה ממני על פלוני איהו וכל שעבודה, דכתיבה זו מחשב מעשה והוא עצמו הקנין וא"צ קנין אחר סמ"ע שם א

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

שצריכין לחזק קנינם, ואמרו שאין ניקנין אלא בכתיבה ומסירה, הלכך כשמוכר שטר לחברו⁴⁹ ומסרו לו, צריך לכתוב לו גם כן – "אני פלוני בן פלוני מקנה לך פלוני בן פלוני שטר זה על פלוני בן פלוני אותו וכל שיעבוד שיש בו", ויכול לכתבו על השטר עצמו שמוכר⁵⁰, ואם לא כתב לו כן לא קנה המלוה שבו, ואפילו הנייר לצור על פי צלוחיתו לא קנה, שהרי עיקר דעתו לא היתה לקנות הנייר אלא מה שכתוב בו, לפיכך לא הוי אלא מקח טעות ומחזיר לו הנייר וזה יחזיר לו הדמים.

⁴⁹ עיין ש"ך שם א שם"ל לעיקר שמכירת שמרות דאורייתא. ועיין בתומים (סק"א) דנראה כמש"כ הרמב"ם (פ"ו ממכירה הי"ב) והרא"ש (כתובות פ"ט סי' י) דמכירתן דרבנן, זולת בשטר שכתב בו לכל המוציא וזהו מכירתו דאורייתא, וכתב הסמ"ע (סק"א) דנפ"מ במוכר שמרות לגוי.
⁵⁰ סמ"ע שם